

Živinska boleznin.

(Odgovor na vprašanje.)

izbi okoli nosiš. Odpri tudi polagama okna ali duri, de hladán zrak v izbico pride; vari pa de se ne bo preveč shladila, kar bi červecam utegnulo škodovati. Vzrok, de se židne gosence z živim apnam, kader terde postanejo, zopet ozdraviti dajo, je ta, kër namreč živo apno od ene platí plesnino pokončá, iz ktere ta boleznin pri židnih červecih izvira, od druge pa vogelnokislino zraku odvzame, iz ktere plesnivec postaja.

(Osé in seršene pokončati). Osé in seršeni se nar-lože zatirajo, če se z žepnam posmodé ali pa z vrelim kropam poparijo. To se mora pa vselej zvečer v mraku ali pa zjutrej zgodaj storiti, dokler so ti merčesi še v svojih gnjezdih. Osé in seršeni pa dostikrat tudi po sadnih vertih in vinogradih veliko škode napravijo, kjer nimajo gnjezd. Take nepovabljené goste po več krajih, posebno pa po Francozkim, z velikim pridam iz vertov in vinogradov takóle preganjajo: nastavijo jim namreč sèmtertje posóde z vozkiimi vratovi, posebno zelene steklenice (flaše), ktere so na dnu s sladkornim sirupam namazane. Osé jih s svojimi tanjkimi nosmi kmalo zavohajo, in va-nje do sirupa zlezejo, od koder nič več nazaj nemorejo, in takó se jih vsak dan neizrečeno veliko pomoriti da.

(Mazilo zoper rijo na železu.) Gosp. Ceni priporoča za to rabo tole: vzame se namreč 80 delov na drobno stolčene in presijane céglene moke, ktera se z 20 deli svinčene gladkine (Bleiglätte) zmeša; meša se pa na kakim gladkim kamnu z lanenim oljem takó dolgo, dokler se iz te mešance gosto mazilo napravi, kterimu se, de bolj redko postane, nekoliko terpentinoviga olja prilije. Predin se s tem mazilam železo namaže, mora, ako je ravno novo, práv čisto zbrisano biti. Ceni pravi, de se taciga železa, ki je z imenovanim mazilam namazano, če bi ga ravno vsak dan morska voda močila, rija nikakor ne prime.

(Krompir namesto mjila za perilo.) Med mnogoverstno rabo krompirja se šteje tudi ta, de se da namesti mjila ali žajfe porabiti in vmazano perilo z njim prati. Kdor se misli pri perilu krompirja namesti mjila poslužiti, naj ga skuha, pa le takó, de še nekoliko terd ostane, de se mu ne bo v roki drobíl, kader bo ž njim kakor sicer z mjilam po vmazanem perilu dergnil. Krompir po ti šegi porabljen, stori, de je perilo lepši in še bolj belo, kakor de bi bilo z mjilam oprano. Farbanimu perilu je pa posebno zató dober, kër perilo s krompirjem oprano svoje farbe nikakor ne zgubi, kar se pri mjilu práv dostikrat pripetí. Tudi židanimu perilu je krompir brez škode na farbi, naj bo že kakoršna koli hoče. (Škoda de nam krompirja še za jed zmanjkuje).

(Mukanje krav po teletih.) Nič prijetniga ni, kravo celi dan po teletu mukati slišati, to pač vsak vé, kdor se je le kolčikaj s kmetijo pečal. Neki kmetovavec pripoveduje (Landw. Dorfzeitung), de mu je tóle sredstvo vselej (?) pomagalo: Kadar mesár tèle odpelje, naj se kravi tista vervica (štrik), s ktero je bilo tele poprej v hlevu prevezano, okoli rogov ovije in priveže. Ali ima morde krava po vervi telečji duh, ali jo pa nenavadno oberzdanje moti, de po teletu takó ne vpije, tega ne vém; de pa skorej vselej pómaga, to pa je gotovo. — Mi le pristavimo: Naj se poskusi! če ne pomaga, tudi ne škodje.

Uni dan so nas neki prijatel pomoči zoper boleznin prosili, ktero so takóle popisali:

„Blizo nas na B. per eni hiši že skozi veliko let živina cerka: konji, vóli, krave, teleta in prešiči: Vsako léto jih kaj pocerka, takó, de mi je gospodinja tožila, de je že per kakošnih 2000 gold. škode. Živinče se kar tresti začne, voda mu letí iz oči in nosnic, pade, pa je proč — takó hitro, de še pomoči ne utegnejo iskati; včasí so zjutrej mertvo našli, ko ga na večer še bolniga niso mislili. Od konca so teleta cerkale, potlej pa tudi druga živina — naj rajši govedo takrat dojde, ko je že obdebéljeno in ga imajo v prid spraviti. Teleta so hirale po tri dni, so se tresle, oči in nogé jim je neusmiljeno vilo, voda jim je jela iz oči in nosnic liti, pa so bile proč; druga živina je pa hitro hitro proč. — Konjač ali konjedérec pravi, de vsako cerknjeno govedo ima práv veliko vranico. Hlev so že tudi snažili in čedili, pa nič ne pomaga. Zdi se mi, de so ljudjé práv take misli, de jim je zacoprano. Prosim Vas tedaj, de bi svetovali, ako kako pomoč veste, de bi se tolika nesreča vstavila, ki že veliko let neprenehama terpi.“

Odgovor na vprašanje. Popisana boleznin je vrančni prisad (Milzbrand), kteri sicer živino nar rajši poleti napada, pa se večkrat tudi ob družih časih prikaže. Popisali smo znamnja, vzroke in zdravila te boleznin v 3. listu Novic 1843. léta; tó le še to pristavimo, de bo berž ko ne lega in notranji stan hleva, ali pa piča ali pijača pri G — te boleznin kriva. Spreminíti se mora ena ali druga reč po svetu zgorej imenovaniga 3. lista; če ne, ne bo mirú. Vredništvo.

Prošnja farmanov do sojiga fajmoštra.

(Dalje.)

Čez nékaj časa so se spet nazaj obernili, prijazno po nas pogledali, in s povzdignjenim, mehkim glasam rekli: Pogledjte ljubi moji! so djali, kakošno zapoved nam je naš nebeški učeník dal, ktera ob enim vse čednosti ali vso krepóst v sebi zapopade, in nam zraven tega tudi edino pot k naši časni in večni sreči odprè!

Oh kakošno modrost, kakošno globoko, spoznanje resnice in človeške natore razodeva že ta edina zapoved, in kokó zginejo pred njo in tem, kar ona v sebi zapopade, vsi nauki in skladi modrijanov starih in poznejših časov! Premislimo jo le še nekoliko od te platí: Kokó priprosta je ta zapoved, in vunder, kokó visoka! kokó enojna, in vunder tokó široka! kokó lahka, in vunder tokó globoka!

Kokó priprosta je ta zapoved! vsak otrok jo lahko umè, in kaj ljubeznin tirja, vediti zamore. — In vunder je od druge platí tokó visoka, tokó globoko, namreč iz spoznanja resnice in človeške natore posneta, de je noben modrijan poprej znajdel ni, in potem ko je najdena, je nobeden ovreči ni v stanu. Kokó globoko je posneta, pravim, iz spoznanja resnice! Zakaj le to je resnična krepóst, kar in kolikanj iz ljubeznin pride, nič pa, kar iz ljubeznin ne pride. Kokó natanjko tedej odkáže ta zapoved mejnike prave in goljufive krepósti! Vsako tudi nar manjši djanje, ktero je v nje duhu storjeno, je resnična krepóst; vse drugo pa, nej bo po vunanjim še tokó veliko in bliskotno, je le videz krepósti in laž. Drugič, kokó globoko je posneta ta zapoved iz spoznanja človeške natore! Človek ima namreč, kakor veste, dvojno natoro: duhovno in počutno. Po soji duhovni natori je namenjen h krepósti; po soji počutni k blagosti ali sreči. Obojnemu temu namenu zapoved ljubeznin popolnoma za dostí. Ona namreč